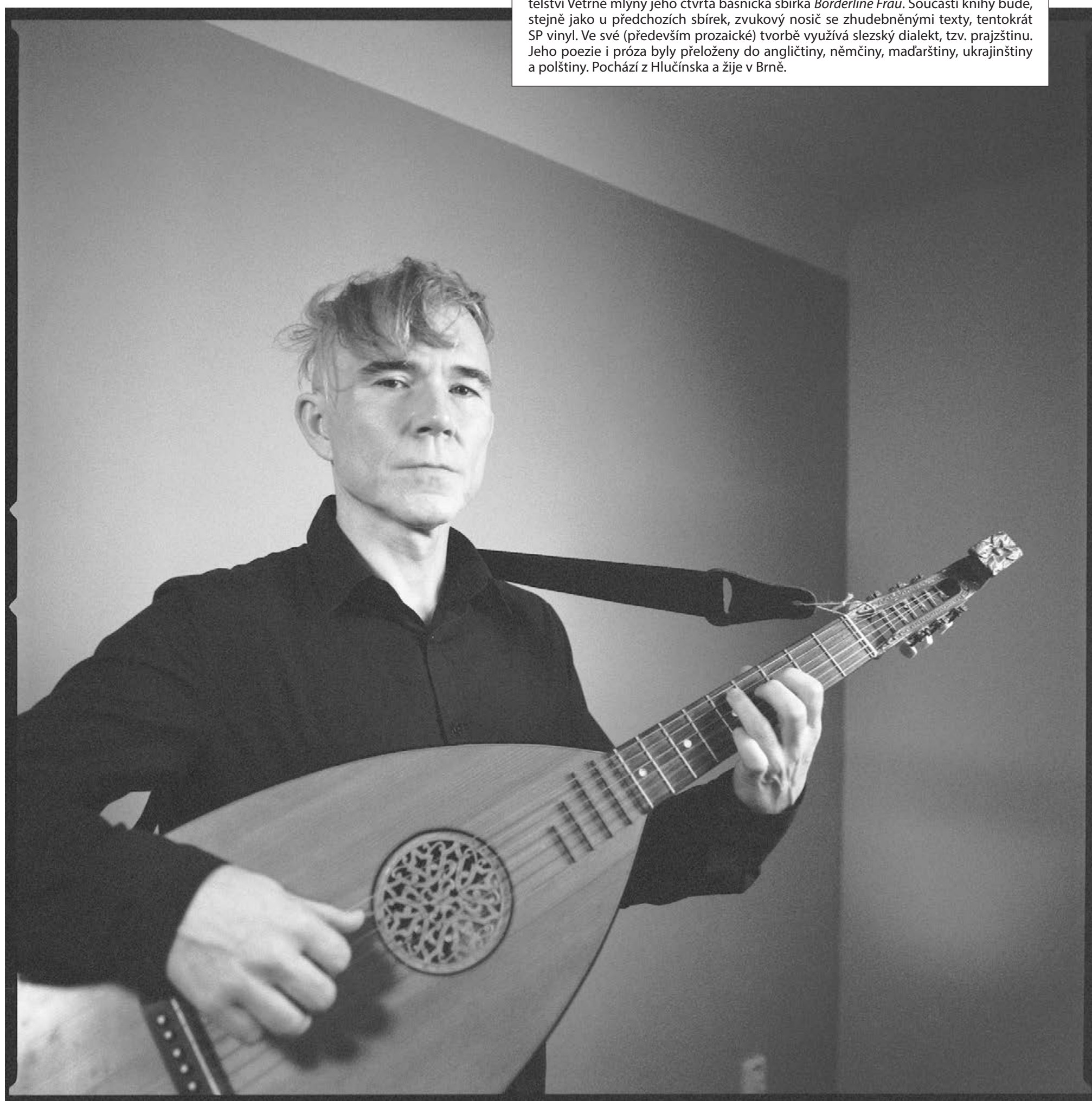

Zvuk loutny na prajzské straně

Se spisovatelem Petrem Čichoněm
o Baudelairovi, Venuších, rodném Slezsku
a dekadentním principu

Petr Čichoň
(1969)

je básník a prozaik. Pracoval jako redaktor literárních časopisů a nakladatelství Votobia, Host a Vetus Via. Od roku 1998 působí ve vlastním architektonickém ateliéru. Vydal básnické sbírky *Chilia* (Host, 1995), *Villa diabolica* (Host, 1998) a *Pruské balady / Preussische Balladen* (Host / Vltavín, 2006) – za tuto sbírku byl navržen na Drážďanskou cenu lyriky. Svou poezii zhudebňuje a deklamuje za doprovodu loutny. Vydal romány *Slezský román* (Host, 2011) a *Lanovka nad Landekem* (Host, 2020). Za *Slezský román* byl nominován na Cenu Josefa Škvoreckého. V letošním roce vyjde u nakladatelství Větrné mlýny jeho čtvrtá básnická sbírka *Borderline Frau*. Součástí knihy bude, stejně jako u předchozích sbírek, zvukový nosič se zhudebněnými texty, tentokrát SP vinyl. Ve své (především prozaické) tvorbě využívá slezský dialekt, tzv. prajzštinu. Jeho poezie i próza byly přeloženy do angličtiny, němčiny, maďarštiny, ukrajinštiny a polštiny. Pochází z Hlučínska a žije v Brně.

Ptá se Patrik Linhart

Edice Květy poezie je tuším nejdéle vycházející ediční řadou u nás. Proto tebe jako básníka ražení dekadentního a čtenáře oddaného dekadenci by jistě bylo zvláště milé, kdyby se tato edice jmenovala Květy poezie zla. Co pro tebe znamená, když řeknu, že letos to je rovných dvě stě let od narození Charlese Baudelaira?

Škoda že se mu to nepodařilo, to by bylo zajímavé, jak by dnes psal. Třeba by těžil jen z věhlasu *Květů zla* a už by poezii neskládal. Tato sbírka se měla původně jmenovat *Lesbiennes*, ten název by byl možná lepší. Baudelaira tehdy za tu sbírku pronásledovali a nebyl rozhodně sám, u soudu kvůli nemravné knize stanul třeba i Flaubert za *Paní Bovaryovou*. Ale dnes je to spíš opačně, zatímco Baudelaire zápasil s ustrnulou tradicí 19. století, tak dnes dekadenti a romantici alespoň z mého okolí tu tradici směle hájí. V dobré víře, že novost může vznikat také cestou zpět. Dopředu vzad! Možná lze mluvit naopak o ustrnulé tradici volného verše. Je to vlastně pořád stejný princip, který prosazoval také Arnošt Procházka. Prostě obrana časem prověřených modelů. Když jsem v devadesátých letech působil jako redaktor, tak jsme v redakci Jiřího Kuběny i v raném *Hostu* pracovali podobným způsobem. Toto bizarní porevoluční období ale trvalo velmi krátce... Zastávám v poezii spíš to staré, tradiční, jsem vlastně zpátečník. Domnívám se, že se brzy dozvíme, aniž to někdo postřehne, co ze starého básnického světa skutečně zůstane, jaké místo troskám starého světa ponecháme a budeme se tvářit, že to staré je autentické a vlastně docela přirozené. Příliš toho asi nezůstane, ale něco by přece jen mohlo, já tomu věřím. Třeba že sem tam se u někoho přirozený a třeba nevědomý talent pro vázanou řeč objeví. Ostatně i dnes takoví básníci u nás žijí, i když píší volným veršem. Žijeme v době, kdy klasika ještě v poezii vystrkuje své růžky. Pro mě je to fascinující. Občas nějaké metrické a třeba i rýmované básně vycházejí – je to jen pár autorů, kromě starších: J. H. Krchovského nebo Ludka Markse, tak z mladší generace například Ondřeje Hanuse. Jde o to zachovat alespoň částečně pravidla. Nemusíme tradici jen slepě následovat. Vázaná poezie, třeba i ta moderněji pojatá, prostě nově, nedůsledně, svobodně, asi není pro všechny. Je okrajovou záležitostí, ale jsou v ní stále ukryta tajemství. Tradice má tisíce let, moderna daleko méně.

Když jsem si asi ve dvaceti chtěl v knihovně poprvé půjčit *Květy zla*, řekla mi knihovnice, že to je pro děcka, a vrazila mi *Malé básně v próze*. Při čtení tvé sbírky *Chilia* mi na mysli vytanula právě tato kniha. Ale jak jsi právě řekl, nerad necháš zapadnout dobrý rým. Nu, řekni, která poloha Baudelaira je ti bližší, nebo záleží na okolostojících?

V *Chilii* je publikována rýmovaná próza, některá je také zhudebněna. Ostatně středověká rýmovaná próza bývávala zhudebněná. Baví mě poslouchat zhudebněné básně. Léo Ferré například skvěle zhudebnil a nazpíval Baudelairovu slavnou báseň „L'Albatros“, ale líbí se mi i hudební interpretace od Erika Satieho či Denise Lavanta. Asi si „L'Albatros“ nějak upravím a zahrají letos na nějakém čtení s loutnou, pokud tedy bude možnost.

U Baudelaira mě vždy fascinoval motiv Černé Venuše. Jednu dobu jsem zkoumal, zda ona Venuše byla potažmo jen ona krásná mulatka Jeanne Duvalová, nebo básník vědomě experimentoval také s tak zvaným venušským klifotem, lidově řečeno venušským peklem. To znamená s odvrácenou stranou kabalistického Stromu života (klifotu). V minulém roce na toto téma vyšla tematicky mimořádná kniha *Planetární sekce venušského klifotu* od Josefa Veselého, který tuto protisféru prozkoumával a já na knize také trochu spolupracoval. Jsou tam otištěny pasáže, kde popisují své experimenty s jednotlivými stínovými sekcemi. Baudelaire byl touto protisférou jistě zasažen a byla mu zdrojem inspirace, ale asi

pouze pudově, o to ovšem silněji a nekontrolovaněji. Nakonec ho zřejmě toto venušské peklo připravilo o život, i když kolem jeho úmrtí je mnoho nejasností. Jeanne, Černá Venuše, byla zřejmě stěžejní ženou básníkovy života: „... v stálých výpadech plazím se za tebou...“

V české literatuře jsou mimořádné básnické zjevy pokládány za bezmála „tun-guzské meteority“, Charles Baudelaire, třebaže básník výjimečný, měl své předchůdce i současníky. Mezi současníky patří třeba bohémská parta tzv. černých romantiků neboli bousignotů. Nachází i v tomto prostředí prameny živé inspirace?

Bousignotové je spíš tvé téma, máš o nich, pokud vím celou knihu, takže odkazují na tvou čítanku světového frenetismu *Vyprávění nočních hubeňourů*.

Baudelaira mám spojeného především s Flaubertem a jejich skandály, které končily soudy, a hlavně s knížetem dekadentů Julesem Barbey d'Aurevilly, oni byli téměř stejná generace. Dekadent Joris-Karl Huysmans byl už o generaci starší než Baudelaire, byl to vrstevník Vrchlického, který Baudelaira také poprvé přebásnil do češtiny.

V současné francouzské literatuře soudobě zachytil dekadenci v románu *Podvolení* Michel Houellebecq. Kniha začíná esejistickým rozбором Huysmansova života a díla, to si může dovolit skutečně jen velmi sebevědomý prozaik. Michela Houellebecqa svým dílem, ale i skandálními tématy považují za pokračovatele této linie francouzské dekadence a prokleté poezie... ostatně Houellebecq je rovněž mimořádný básník. V *Hostu* 5/2019 vyšel dvojjazyčný vtipný výbor z jeho básnické tvorby [přeložila Sára Vybíralová, pozn. red.]: „*Muži usilují výhradně o to, nechat si kouřit péro. / Co nejvíc hodin denně / A to největším počtem hezkých holek. / Vedle toho se zajímají o technické problémy. / Je to dostatečně jasné?*“

V současné české literatuře dekadenci příliš nevidím. Dekadentní doba byla zřejmě krátkou doménou devadesátých let, kdy se několik autorů kolem některých časopisů pokusilo verš vrátit do vázané podoby. Nebylo to tak hloupé, jak se na první pohled zdá, a nebyla to jen dekadentní snaha. Třeba v Brně nás nabádal básník a politický vězeň Zdeněk Rotrekl, ať se vrátíme k přerušené kontinuitě české literatury. Zkoušel nás, tehdejší básníky kolem *Hosta*, zdali známe některé zapomenuté autory, třeba Rudolfa Černého, a když jsme mu odpovídali, že známe jen Václava Černého, tak se hněval. Domníval se, že za tehdejší diskontinuitu v literatuře mohla především komunistická totalita, která přerušila přirozený vývoj českého verše i literatury obecně. Ten problém, jak se ukázalo, byl a je daleko hlubší a hlavně globální. Zdeněk Rotrekl obnovil

Dekadentní princip se občas i připomene a splní svou funkci – provokativně, ale promyšleně navštíví nějaký jev, který je považován za úpadkový nebo překonaný, a podívá se na něj nově.

v té době časopis *Akord*, on se na vydávání podílel také před rokem 1948, kdy byl šéfredaktorem Jan Zahradníček. Tento okruh katolicky orientovaných básníků se vracel rovněž někam zpátky, ale rozhodně ne dekadentně. Chvilí to vypadalo, že bych se mohl na redigování *Akordu* podílet, ale zůstalo jen u mnoha rozhovorů v legendární funkcionalistické kavárně Kolbaba. Mimocho-dem, je již opět několik let otevřena.

Nějakou dekadentní skupinu u nás v současné době skutečně nevidím, zaznamenal jsem jen *Almanach neodekadence*, který uspořádal v roce 2012 básník Kamil Princ, v tom almanachu jsem tehdy poprvé objevil básně od Marie Feryny. A ostatně tvůj časopis *Dekadent geniální*.

Ano, Huysmansovo *Naruby* je považováno za bibli dekadentů. Takové postavení má i Poeova povídka „Pád domu

Usherů“. A na tom má Baudelaire zásadní podíl. On ho pro evropské čtenáře objevil a ten vztah mezi Poem a Baudelairem je podle Paula Valéryho tak těsný, že Baudelaira obvinil z plagiátorství. Jak vnímáš tento vztah?

Tak to je známá spekulace... Baudelaire skládal *Květy zla* a překládal Poea a psal literární studie o jeho díle, to ho mohlo ovlivnit. Vše se odehrávalo ve stejnou dobu přibližně koncem čtyřicátých let 19. století. Jejich osud a životní názory byly hodně podobné. Chránit a zastávat se v té době mrtvého básníka, k tomu obe-střehného aurou vyvrhele a pijana, bylo jistě pro Baudelaira velkou výzvou. Údajně se s Poeovým dílem seznámil dost pozdě, pravděpodobně až před jeho smrtí. Baudelaire byl literární intelektuál a zřejmě také dost pracovitý. Už dávno mi došlo, že se nemohl jen opíjet a kouřit hašiš v nevěstincích. Pokud vím, tak jeho překlady Poea byly velmi populární. Na konci svého života musel prodat autorská práva na tyto překlady, aby mohl splatit aspoň část svých dluhů.

K našemu prvnímu setkání došlo tuším na Bítově, v hospodě v podhradí. Tehdy jsi plánoval sebevraždu v dekadentním stylu, přinejmenším jsi k tomu tématu prohodil několik srdečných slov. O Baudelairovi, ať ho Síla provází, nepadlo tehdy ani slovo, ale teď se tě zptám: Provází tě životem pocit baudelairovského hnusu, nebo spíš existencialistické nausea?

Skutečně? Už si to moc nepamatuji, bylo nám tehdy něco přes dvacet. To by mě zajímalo, jak jsem to chtěl provést? Možná jsem narážel na jednu příhodu. V té době jsem se totiž vrátil z brigády z Itálie, kde jsme se po nějakém nočním mejdanu koupali v moři také s jedním gastarbeiterem. On byl zřejmě kriminálník, protože najednou držel v ruce revolver a po pás v moři začal střílet těsně nad hladinou směrem k horizontu. Střely vydávaly nezapomenutelná echa. Byl odliv, a tak mě napadlo, že by to byl styl-ový odchod... Tuto historku jsem využil v básni, kterou jsem opožděně zařadil také do připravované sbírky *Borderline Frau...* „*CHTĚL JSEM TI JEN ŘÍCI, / že jsme kriminálníci, / vylézáme z hrobu, dostali jsme provaz, / páchnem ještě krví, láska není pro nás. / Krev se pění / v žádný soucit, v žádné soutřpení. / Chytni se ramene mého! / Chytni se ramene mého! / Chtěl jsem Ti jen říci, že jsme kriminálníci, nic jiného...*“

Ale k tomu baudelairovskému hnusu, potažmo motivu zla... Domnívám se, že pravděpodobně v této době se tato témata dostávala v historii západní kultury do veřejného prostoru, a i když Baudelaire ten soud prohrál a musel zaplatit 300 franků pokutu, tak byl za pár let odškodněn, dokonce mu

společnosti zneklidňují, ony se totiž často považují za jevy sefirotické, i když tomu tak mnohdy není.

Možná ta záliba ve zlu je jistým lidem vrozená. Proč myslíš, že byl Baudelaire takový nekorektní rabiát? Navzdory tomu, že uznávaný kritik Sainte-Beuve prohlásil, že to je „pilný chlapec“ a „je dobré ho vidět“, ho jeho vlastní matka chtěla zbavit svéprávnosti. Anebo to je i od toho Sainte-Beuva taková nejapná floskule? Jak Baudelaira přijímali současníci?

Fenomén korektnosti se stále opakuje, nezažil to jen Baudelaire. V každé době je pro lidi nepřijatelné něco jiného, domnívám se, že umění a především poezie jsou tady také od toho, aby tyto temné oblasti prosvětily novými a třeba i dosud neznámými světly – a tím je překonaly. Později se většinou zjistí, že to s těmi nekorektními texty je přesně naopak. Jestli někdo skutečně kosmizoval ženskou krásu, tak to byl Baudelaire. V půlce 19. století byste o tom přesvědčili velmi málo lidí.

Boural Baudelaire tabu zámyslně, jako rebel typu Natálie Kocábové, nebo za tím bylo cosi víc? Údajně chtěl napsat essay o Laclosových *Nebezpečných známostech*. O libertinech napsal: „Prasáctví jim je drahé, ale jejich zásluhou je, že je energicky hájí...“

Tak to vážně neumím posoudit, možná zas takový rebel nebyl? Já ho dnes beru jako mimořádně pilného literáta, už jenom kolik toho přeložil a za svůj krátký život napsal odborných prací. Škoda že neumím francouzsky, a nemůžu dostatečně posoudit vnitřní mélos jeho překrásných básní, protože z těch písní třeba od Léa Ferrého, nebo i z recitací originálního herce Denise Lavanta je patrné, že to byl jeden z největších melických básníků v Evropě, alespoň v těch svých nejslavnějších básních.

Našel bys nějaký aspekt Baudelairova díla, který pro tebe není – jako pro neodekadenta, mohu-li tě opatřit tímto berličkovým epitétem – příliš, nebo vůbec konciliantní?

Baudelaire je pro mě především básník, pro kterém zbyly tři čtyři nesmrtelné básně, to se podaří málokomu. A to mi úplně stačí. Musel být hodně bizarní, zarputilý a sebe-destruktivní a byl to *poeta doctus*, který vyhlásil tehdejšímu establishmentu válku.

Tři čtyři básně, to jako opravdu? Tak z jiného soudu. Mnohokrát jsme spolu probírali téma komiky v umění. O tobě, jako důsledném – a snad je to dáno i místem tvého původu –, také temném dekadentovi, panuje možná předsudečný názor, že jsi vždy vážný, ba jako nějaké raubířství ti vytýkají nedostatek smyslu pro humor. Baudelaire v rozboru povídky „Muž davu“ napsal: „Je to smích, který nikdy nespí, tak jako nemoc, která neochvějně ukazuje hráči svou cestu a provádí příkaz daný Prozřetelností. A tak Melmothův smích, do krajnosti vystupňovaný výraz pýchy, plní bez přestání své poslání tím, že drásá a spaluje rty toho, kdo se směje.“ Je to také tvůj postoj k smíchu?

Vážně? Tak to těžko můžu posoudit, jak působím na lidi. V poezii moc humoru tedy nemám, to je pravda, ale v mých prózách prý ano. *Lanovka nad Lanekem* je možná i humoristický nebo úsměvný román, alespoň v té poloze dvou slezských důchodců Johana a Trudy vtipkujících u rybníka plného piva. Psali jsme si na to téma před několika dny s režisérem Bohdanem Slámou, který knihu přečetl a napsal mi několik podnětných poznatků, asi i proto, že jsme původem oba ze Slezska. Prostě o vtipu převráceném naruby.

Ono se o prokletých ženách moc šprýmovat nedá, ale souhlasím – v *Lanovce* je černý humor, melmothovský. A co tvá nová sbírka, která má vyjít letos ve *Větrných mlýnech*? Co to je vlastně za sbírku? Už jsi čtrnáct roků žádnou sbírku nevydal. A jak listují korektorskou verzí, vidím tu démonku Lilit, a dokonce i básně v nějakém začarovaném písmu... ▶

Poezii moc nepublikuji, alespoň posledních deset let. Nová sbírka se jmenuje *Borderline Frau*. Celkem složitý koncept, obsahující kromě básní psaných česky také překlady jednotlivých básní do různých jazyků. Možná vyjde i v předstihu ukrajinsky ve Lvovském nakladatelství. Pravděpodobně jsem u nás poprvé vložil do básnické sbírky céděčko [*Villa diabolica*, Host, 1998, pozn. red.]. Teď bych rád i do této knihy vsunul gramofonový singl opět s několika mnou zhudebněnými básněmi. Kniha by měla promyšleně navazovat na edici Klubu přátel poezie, kterou kdysi vydával Československý spisovatel. Také obsahovala malou gramofonovou desku se záznamem recitace básníka. Po tom jsem vždy toužil, navázat na tuto edici. A vyjde tedy ve Větrných mlýnech, tomu jsem moc nevěřil, že se na takový projekt najde nakladatel, prý v červnu a v grafické úpravě Jana Čumlivského. Na desce bude osm mnou zhudebněných a nazpívaných básní, doprovázím se hlavně na loutnu, ale také na jiné strunné nástroje a v hudební produkci Martina Kostaše. Proto to tak dlouho trvalo, než jsme to nahráli a smíchali. Navíc básně deklamují vždy dvojjazyčně třeba česko-hebrejsky nebo česko-ukrajinsky. To prostě trvalo, než jsem sehnal překlady. Nejobtížnější byla asi hebrejšтина.

Za sebe bych řekl, že nejobtížnější lingvistickou hříčkou je samotný název sbírky. Jak jsi k němu došel?

Název sbírky vznikl, když jsem se před léty shodou okolností setkal s česko-německou psychologičkou Jiřinou Prekopovou. Přijela tehdy do Brna na nějakou konferenci. Ve svém vysokém věku dorazila až z Německa sama vlastním vozem. Překvapila mě její neuvěřitelná kondice a pronikavé myšlení. Bavili jsme se také o hraničních poruchách a ona použila německé pojmenování *Borderline Frau*. Paní Jiřina bývala i terčem kritiky za své neotřelé techniky a názory. Brzy po schůzce jsem napsal stejnojmennou básně a začal skládat další. Ústředním motivem se stala báseň „Lilit“. Tato skladba je v knize přeložená do hebrejštiny, arabštiny a starobabylónštiny, prostě do klínového písma. Na vinylu jsem ji nazpíval česko-hebrejsky. Na čteních někdy deklamují i tu starobabylónskou verzi. Za ni zas vděčím básnířce Janě Orlové, která našla překladatele Martina Jánského, a ten básně převedl do klínového písma. Jana ji nějak také využila pro svou performanci na nějaké undergroundové módní přehlídce.

Dalším tématem jsou samotné hranice mezi státy. Jezdílal jsem na čtení na Ukrajinu, hlavně v době ukrajinsko-ruského konfliktu a napsal v té době básně „Střed Evropy jako žena“ a následně další básně, ke kterým jsem si vždy opatřil překlad do nějakého ze středoevropských jazyků, třeba zrovna do ukrajinštiny.

Tak to máme paní Jiřinu, Janu Orlovou... A co další ženy, prokleté ženy?

Jak jsem už prozradil, v knize se objevuje motiv Lility, temný motiv ženství, ale ve smyslu překračování hranic. Těch psychologických, i mezi zeměmi a národy. Ve sbírce jsou rovněž básně věnované mé prajzské babičce v oddílu *Oma* a tam mám hned několik básní o své staré loutně – také ji vnímám jako ženu. Báseň obsahuje citát Angely Merkelové, ale nepracuji s ním nijak politicky. Mnohé texty jsou věnované samozřejmě mým nejbližším ženám. Třeba jistě dívka, se kterou jsem se seznámil tak, že mi přinesla mou ztracenou loutnu. Před léty jsem ji zapomněl na zastávce, když jsem se v noci vracel z vystoupení. Loutna se k ní nějak složitě dostala a přesně za tři dny mi ji přinesla domů, to se snad nedá ani vymyslet.

V tom určitě hraje roli to neblahé víno pijáků... O dekadentech se předpokládá, že si budují svou „věž ze sloně“ (obraz tvého neodekadentního souputníka Lud'ka Markse). Baudelaire, jak dokazují básně „Staré ženy“ nebo „Vino pijáků“, měl ovšem silné sociální citění. Ty jej prokazuješ ve svých románech – ve Slezském románu je příběh prajzských gastarbeiterů. A loňská Lanovka nad Landekem je lehce futuristický regionální román, aspoň tak tomu rozumím.

Příběh se odehrává po politických a pandemických událostech v Evropě, kdy se z Evropské unie stává Evropská federace, takže ano. Pojednává o regionálním životě lidí v Horním Slezsku, na české straně, tzv. Prajzské, ale také na polské straně, v Opolském vojvodství. Osou je vyprávění v prajzském nářečí. Příběh dvou starých lidí, bývalého slévače Johana Kotta a Trudy Lassové, třídičky uhlí. Oba bydlí v malých domcích pod Landekem v Petřkovicích a žijí si své obyčejné životy. Johan Kott si zachovává stále chlapeckou jiskru a jakousi kočičí odolnost. Na své zahradě má malý rybník, ale nechová v něm jenom ryby. Svou udřenou rukou, stále žhavou od vysokých pecí se noří pravidelně do vody, ve které si chladí piva. Neomylně vždy vyloví láhev Ostravaru. Johan říká: „Bez piva by mě rybník moc nebavil. Myslim se, že ani japonské kapry by nebavilo byt ve vodě bez piv...“ Hrdinové prožívají své malé dějiny, do kterých se z pozadí nabourávají dějiny velké – události evropského charakteru.

Stihl jsi román pokřtít, měl jsi nějaká čtení?

Jen na Moravě. Kniha mě přenesla na chvíli do rodného regionu. Přece jen je to regionální téma, nářečí předurčuje většinu čtenářů, pro které je nářečí přirozené. Knihu si objednaly obce z Hlučínska, těšil jsem se na čtení v obecních knihovnách na Prajzské, mívají zvláštní atmosféru, jsou v něčem podobná čtením z Německa, která často pořádají literární spolky. Stihl jsem jen

vystoupit v klubu Fiducia v Ostravě, kde knihu symbolicky pokřtili Vít Slíva, Petr Hruška, Pavel Hruška a Ivan Motýl. Pak také v Café Berlin a v brněnské Alfě. Celá řada čtení v knihkupectvích byla na podzim zrušena, třeba v Luxoru v Praze. Ale jsem rád, že jsem stihl čtení v Muzeu Hlučínska.

Ano, to tvé Hlučínsko! V obou románech se objevuje místní nářečí. V českém prostředí to není obvyklé (namátkou i v Četnických humoreskách všichni mluví pražskou češtinou). Co pro tebe místní nářečí znamená?

Nářečí je underground a zároveň odraz něčeho starého. Hluboký slovanský Sever, kde ještě vládne původní život. Prajzská je bývalá pruská kolonie a Prusko už také neexistuje. Tato řeč je něco jako ozvěna. V románu *Lanovka nad Landekem* jsem použil autentické, ale už silně zmodernizované prajzské nářečí z oblasti Hlučínska, mikroregionu v blízkosti Ostravy. Stále jím mluví poválečná generace. Je to směsice ostravského slangu a původního nářečí – češtiny, němčiny a polštiny. Hlavní hrdinové Johan s Trudou, dnešní sedmdesátníci, zastupují tuto pravděpodobně poslední generaci, která touto řečí ještě hovoří. Jazyk románových hrdinů je tedy pozůstatkem původní prajzské řeči. S odchodem dnešních sedmdesátníků asi zanikne. Nářečí má proto v příběhu své místo, je projevem separace, vždyť příběh pojednává také o polské separatistické politické straně.

Snad nešlápnu do hadího hnízda, když řeknu, že ve tvé tvorbě, ba dokonce ve tvém životě hraje určující roli vztah k německojazyčnému prostředí. Netvrdím, že tvoříš v oslnění mytickým pruským Slezskem, nicméně nacházíš v německé literatuře baudelairovské blížence?

V té starší německé poezii určitě. Doprovázím se na svou otrískanou starou bastardi loutnu, to snad dělali už minesengři. Ono se začalo hudebně doprovázet při čteních teprve nedávno, v devadesátkách to vypadalo jako velká póza, vzít si zrovna loutnu. V ruské a německé, především východoněmecké poezii se to občas vyskytovalo – že se nějaký básník doprovázel třeba na kytaru. Dnes je to poměrně časté. Na festivalu v Jihlavě u básníka Aleše Kauera vystupovalo taktó hned několik básníků. Básnický hudební doprovod ovšem nepovažuji za hudbu, a když mě někdo uvádí jako hudebníka, tak se vždy ohradím, už proto, že se domnívám, že se jedná o samostatný, doposud nedostatečně pojmenovaný žánr.

Současná německá literatura mně nepřipadá baudelairovská, líbí se mi ovšem, že mnozí básníci píší také prózu, která mívá i větší počet čtenářů. V tom je možná rozdíl u románů pocházejících z větších evropských zemí. Středoproudových a zároveň intelektuálně laděných čtenářů je v těchto lidnatějších zemích prostě víc než třeba

u nás, kde se alternativnějším polohám v próze dostává menší čtenářské pozornosti. Zaujal mě například prozaik, ale také básník Uwe Tellkamp se svým rozsáhlým společenským románem *Věž*. Vystupovali jsme spolu na Drážďanské ceně lyriky v roce 2004, kterou on tehdy vyhrál.

Tvůj rodný kraj je v českém milieu pokládán za přízračně kachektický, v industriálním rozkladu, pro dekadentní pěvce ideální. Je vůbec možné takto srovnávat Ostravu třeba s Paříží poloviny 19. století?

Snad jen to, že Baudelaire zemřel v roce 1867 a za dva týdny po jeho smrti se narodil Petr Bezruč. Oba dva byli odmítači establishmentu, i když každý jinak. Jak ses mě ptal na to, že Valéry obvinil Baudelaira z plagiátorství, tak právě Bezruč podobnému obvinění čelí dodnes: *Zda Slezské písně* nenapsal jeho přítel Ondřej Boleslav Petr.

Je pro tebe dekadence jako program pořad výzvu k aktivisaci každodenního života, nebo spíš inklinuješ k uleželé generaci, ať již ke své nebo mileniální?

Jak jsem již odpověděl: Pokud zůstaneme u poezie, zastávám spíš to staré, ale v tom moderním smyslu: Dopředu vzad. Vždyť dekadence je jedním z literárních směrů modernismu, ve kterém stále žijeme. Dekadentní princip se občas i připomene a splní svou funkci – provokativně, ale promyšleně navítí nějaký jev, který je považován za úpadkový nebo překonaný, a podívá se na něj nově. Třeba jak se podařilo Michelu Houellebecqovi aktualizovat v *Podvolení* nejslavnější dekadentní postavu Jeana Floressase des Esseintes. Každý dekadentní hrdina nakonec ulehne, rezignuje, zrovna des Esseintes se stal v románu navazujícím na *Naruby* katolickým mnichem a novodobý des Esseintes v Houellebecqově románu konvertoval k islámu.

Rezignuje, ulehne? To mě točí! Cožpak Baudelaire rezignoval? Poe? Ty sám? Nechceš to rozvést?

Oni stačili brzy odejít... Dekadentní hrdinové tak v těch románech ovšem končívají... Dobře, dá se na to podívat ještě jinak a neohroženě pokračovat dál. Jules Barbey d'Aureville prý odpověděl nějakým mnichům na otázku, proč tak hřeší: „Vy se za mě modlíte a já za vás hřeším!“

Právě sis to u mě vylepšil. Souhlasíš s Baudelairovým výrokem: „Lituji básníky, kteří se řídí pouhým instinktem, pokládám je za neúplné. V duchovním životě oněch prvních dochází nevyhnutelně ke krizi, kdy začnou uvažovat o svém umění, odkrývají temné zákony, na jejichž základe tvořili.“?

On byl *poeta doctus*, který věří instinktu, „perutě nechává svěřeny po boku jak cizí těžkou věc“ a teprve reflexí vzlétne jako skutečný Albatros.

POEZIE

Petr Čichoň: V nonstopu Lastura

(výběr ze sbírky *Borderline Frau, která vyjde letošního června v brněnském nakladatelství Větrné mlýny, a úryvek z románu Lanovka nad Landekem, Host, 2020*)

KAŽDÝ ČTVRTÝ DEN A NOC MŮŽEME BYT SPOLU,

každý čtvrtý den a noc u jednoho stolu, než si přijde pro nás
Borderline Frau.

Před ní se mlčí ve světle
jak ve vánici,
kytici z dětí strčila do váz
Borderline Frau.

Před ní se krčí
přikotven nitěmi Bůh,
už slyším její hlas,
Borderline Frau.

JEDEN VIERTEN TAG UND NACHT KÖNNEN WIR ZUSAMMEN SEIN,

jeden vierten Tag und Nacht am selben Tisch
dasein
bevor sie für uns kommt
Borderline Frau.

Vor ihr schweigt man im Licht
wie im Schneesturm,
den Strauß aus den Kindern steckte sie in
die Vasen
Borderline Frau.

Vor ihr kauert sich
der mit Fäden verankerte Gott,
schon höre ich ihre Stimme,
Borderline Frau.

MŮJ SPÁNEK S ČÍSLEM NULA

duhou rtuti ovinula
strážkyně mých nočních děsů,
hadí vejce jí nesu.

U TANTE HEDVIGY,

na oběd byli jsme doma,
v kočárku vezla mě
stará Oma

podél kostela a podél rovu,
leď měnil chodníky v planetu z kovu
a Oma mě vezla,
rohličk mi dala,

pak sama se sebou si povídala.

(Ludvíku Kunderovi, sborník *k devadesátinám*)

LEKNÍNY BAŽINU OSVÍTÍ,
ze střež tmy zablýsknou,
lekníny opilci poblití,
kreslené hospodskou propiskou.
Slatina svítí jak drahý vůz,
záhony leknínů mých zlých múz,
září jak vše, co je zas nové,
má láska, lekníny punkové.

MA KRÍDLA Z HROBUV, HLUBOKE RUKY, PRAJZSKY ANDĚL,

slovem na začátku, slovem na koncu
jak mlada děvucha, kera se eště něboji času,
prohra v černym obilu, Preußischer Engel.

OMA MRTVA.

jako atom svítí k lesu,
Louka světlem zkosena.

Oma mluví jak stařena,
synek, zostaň se s nami!
Sedím s ní jak Junker

jen s bílými sněženkami.

LOUTNA A V NÍ NOČNÍ ULICE ZAS, Marice pozpátku čte lásku Abraxas:

...saxsarbA uksál etč uktázpoc eciraM
SAZ ECILU INČON NÍ V A ANTOUL